

Deadjektivní a desubstantivní verba

→ strukturní významy lze definovat pomocí **základních sémantických fcí** (tj. predikátů jako ZPŮSOBIT, STÁVAT SE, BÝT) a **základních sémantických kategorií** (např. SUBSTANCE, VLASTNOST, MÍSTO, INSTRUMENT, STAV).

např. strukturní význam intransitivního V *stárnout* „stávat se starým“

[STÁVAT SE ([SUBSTANCE] [VLASTNOST starý])]

stárnout <x>

[STÁVAT SE ([SUBSTANCE x] [VLASTNOST starý])]

Otec stárne.

[STÁVAT SE ([SUBSTANCE otec] [VLASTNOST starý])]

1. Inchoativa

strukturní význam: „stávat se A/N“, tj. přechod do stavu „být A/N“

[STÁVAT SE ([SUBSTANCE x] [VLASTNOST/SUBSTANCE A/N])]

hloupnout „stávat se HLOUPÝ“, *lenivět* „stávat se LENIVÝ“

gramatické vlastnosti: intransitivní V s valencí Pat

(1)

zlátnout, blednout, stárnout, tmavnout, žloutnout, slábnout, hloupnout

(2)

modrat, černat, bělat

(3)

růžovět, oranžovět, (z)lidovět; lenivět, plesnivět, rezivět; (z)lidštit, (z)esvětštit, (z)dětinštit

→ derivace z adj. kořene vs. derivace z kořene + adj. sufixu

(4)

mineralizovat, karamelizovat, krystalizovat

2. Faktitiva/kauzativa

strukturní význam: „způsobit, aby se něco stalo A/N“

[ZPŮSOBIT ([SUBSTANCE x], [STÁVAT SE ([SUBSTANCE y] [VLASTNOST/SUBSTANCE A/N])])]

krotit „způsobit, aby se něco stalo KROTKÝ“, *kolonizovat* „způsobit, aby se něco stalo KOLONIE“

gramatické vlastnosti: tranzitivní V <x, y>

(5)

zlatit, modřit, čistit, tenčit, polidštit, posvětit, zpopulárnit, znárodnit; ožebračit, poněmčit, mrzačit

(6)

konkretizovat, kompletizovat, legalizovat, legitimizovat; srbizovat, slovakizovat, rumunizovat, maďarizovat

3. Lokalizační V

strukturní význam:

a) „způsobit, aby se něco bylo v/na N“

b) „způsobit, aby N bylo někde“

[ZPŮSOBIT ([_{SUBSTANCE} x], [BÝT ([_{SUBSTANCE} y/N]; [V/NA [_{SUBSTANCE} y/N]])]]

betonovat „způsobit, aby někde byl BETON“, *archivovat* „způsobit, aby něco bylo v ARCHIV“

gramatické vlastnosti: tranzitivní V <x, y>

(7)

lakovat parkety, garážovat auto, krémovat boty, lahvovat pivo, kroužkovat ptáky, sáčkovat peníze, číslovat řádky, sedlat koně, pytlovat mouku, cukrovat koláč, fačovat koleno

(8)

škatulkovat, pytlíkovat, zasvinit

→ lexikalizovaný význam

4. Instrumentová V (“používat N jako instrument”)

(8)

pádlovat; kormidlovat, mandlovat, gumovat, kartáčovat, luxovat, faxovat, frézovat,

5. „být N“

(9)

brigádníčit, zedničit, úředničit; farmařit, novinářit, samotařit; nakladatelovat, učitelovat, ředitelovat

→ intranzitivní V s valencí Ag

6. „dělat“

(10)

adapt-ace – adapt-ovat, abdik-ace – abdik-ovat, ilumin-ace – ilumin-ovat, impregna-ace – impregn-ovat, kombin-ace – kombin-ovat, propag-ace – propag-ovat, separ-ace – separ-ovat